

Briselē, 13.11.2013.
COM(2013) 785 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU
KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAI**

**VIENOTS TIRGUS IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI: ANALĪZE PAR
IZDARĪTO UN ATLIKUŠAJIEM ŠĶĒRŠĻIEM DALĪBVALSTĪS**

- Papildu materiāls 2014. gada izaugsmes pētījumam -

IEVADS

Finanšu un ekonomikas krīze ir pierādījusi, ka Eiropā vajadzīgas padziļinātas strukturālas reformas. Reaģējot uz to, Komisija ir uzsākusi visaptverošu programmu, lai uzlabotu vienotā tirgus darbību. I un II vienotā tirgus aktā paredzēti vairāki tiesību aktu priekšlikumi un citi pasākumi, lai veicinātu izaugsmi un nodarbinātību Eiropā. Nesen Komisija arī nāca klajā ar priekšlikumiem, kā vēl vairāk pilnveidot digitālo vienoto tirgu. Lai varētu efektīvi un pilnībā izmantot visu vienotā tirgus potenciālu un sagatavotu vienoto tirgu 21. gadsimta prasībām, ir nepieciešams ātri pieņemt visus atlikušos priekšlikumus.

Taču, lai vienotais tirgus sekmīgi darbotos, ar ES tiesiskā regulējuma reformām vien nepietiks. Lai iedzīvotāji, patērētāji un uzņēmumi varētu pilnībā izmantot vienotā tirgus sniegtās priekšrocības, noteikumiem reāli jādarbojas. Vajadzīga stingra un konsekventa rīcība, lai nodrošinātu, ka tirgus darbojas labi un atlikušie šķēršļi ir novērsti.

Piecus gadus pēc krīzes sākuma vērojamas atlabšanas pazīmes. Daudzas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai īstenotu reformas un radītu labākus tirgus apstākļus, neskatoties uz īstermiņa tendencēm aizsargāt savas valsts tirgu.

Šā ziņojuma mērķis ir pārskatīt vienotā tirgus darbību dažādās dalībvalstīs saistībā ar stratēģiju „Eiropa 2020”. Ziņojumā izvērtētas jomas, kurās kopš krīzes sākuma ir notikusi augšupeja, un mēģināts noteikt, kur joprojām ir trūkumi, un, pamatojoties uz iepriekš minēto, noteiktas politikas prioritātes. Tādējādi ziņojums papildina kopējās prioritātes, kas noteiktas Komisijas 2014. gada izaugsmes pētījumā, un sniedz sīkāku informāciju par konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem saistībā ar Eiropas pusgadu.

Tāpat kā pagājušā gadā, šā gada ziņojumā uzmanība pievērsta galvenajām jomām, kurās ir vislielākais izaugsmes potenciāls: pakalpojumi, tīkli un digitālā ekonomika. Pakalpojumu nozares strauji attīstās un rada visvairāk darba vietu. Zināmi sasniegumi ir panākti, taču jāturpina darbs, lai pilnībā atraisītu pakalpojumu nozares potenciālu. Vienlaikus, ņemot vērā, ka pakalpojumu nozare ir ļoti cieši saistīta ar citām tautsaimniecības nozarēm un jo īpaši ar ražošanu, ir jāstrādā, lai vēl vairāk uzlabotu iekšējā tirgus darbību attiecībā uz rūpniecības ražojumiem. Preču iekšējais tirgus attīstās veiksmīgi, taču ES jānodrošina, lai tiesiskais regulējums būtu atbilstošs globalizācijas apstākļos, kad vissvarīgākā ir inovācija un produkti attīstās ļoti strauji. Tāpēc Komisija līdz gada beigām iesniegs novērtējumu par rūpniecisko ražojumu iekšējo tirgu.

Šā gada ziņojumā ietverta arī finanšu sektora darbība, jo vieglāk pieejams finansējums un labāk integrēti finanšu tirgi ir būtisks faktors uzticēšanās atgūšanai un reālās ekonomikas finansēšanai.

Tīkli joprojām ir ekonomikas pamats. Elektronisko sakaru, enerģētikas un transporta darbības kopā nodrošina 8,9 % no pievienotās vērtības un 6,1 % no nodarbinātības ES 27 valstīs, un to

nozīme arvien pieaug¹. Tīkli sniedz būtisku ieguldījumu arī citās ekonomikas nozarēs. Digitālā nozare ir arī produktivitātes, radošuma un inovācijas galvenais virzītājspēks. Dažās lielākajās tautsaimniecībās (G8 valstīs, Dienvidkorejā un Zviedrijā) interneta ekonomika² 2006.-2011. gadā ir nodrošinājusi pieaugumu 21 % apmērā no IKP³.

Ziņojuma I daļā sniegta analīze par iepriekš minētajām galvenajām nozarēm un definētas vairākas politikas prioritātes. II daļā vairāk ir ietverti horizontāli konstatējumi par vienotā tirgus darbību, pamatojoties uz analīzi par vērtību ķēdēm ES iekšienē un ārpus ES.

I DAĻA — VIENOTĀ TIRGUS STĀVOKLIS GALVENAJĀS JOMĀS AR VISLIELĀKO IZAUGSMES POTENCIĀLU

2.1. Īstenošana un piemērošana — vispārīgs pārskats

- Komisijas 2012. gada jūnija paziņojumā par vienotā tirgus labāku pārvaldību⁴ ziņoja par vairākiem pasākumiem, kas veicinātu strauju progresu svarīgākajās izaugsmes jomās. Pirmkārt, Komisija paziņojumā aicināja **nepieļaut nekādu piekāpību**. Dalībvalstīm ātri un pareizi jātransponē un jāīsteno paziņojuma pielikumā minētie ES tiesību akti, lai samazinātu netransponēto normu un to neatbilstību īpatsvaru līdz 0 %.
- Tagad, pēc pusotra gada, ir sasniegti labi rezultāti (skatīt pielikumu). Attiecībā uz paziņojuma pielikumā minētajiem tiesību aktiem, kuri attiecas uz finanšu pakalpojumu, digitālā vienotā tirgus un transporta jomu, ir ievērots **0 % netransponēto normu īpatsvara mērķis**. Tomēr pretējā spektra pusē ir enerģētikas nozare. Lai gan vairākas dalībvalstis ir uzlabojušas rādītājus, joprojām daudzas dalībvalstis neievēro transponēšanas termiņus, un četras dalībvalstis pat nav vēl transponējušas trīs no četrām attiecīgajām direktīvām.
- Komisija arī aicināja rīkoties noteiktāk un stingrāk piemērot tiesību aktus svarīgākajās jomās. Ja kaut kas liecina, ka tiek pārkāpti svarīgākie tiesību akti, **pārkāpumu procedūrām** vidēji nevajadzētu būt ilgākām par 18 mēnešiem, un Tiesas nolēmumu pilnīgai izpildei vidēji nevajadzētu aizņemt vairāk par 12 mēnešiem. Vairākās jomās ir veikti pasākumi, lai stingri vērstos pret iespējamiem ES tiesību aktu pārkāpumiem, un šādi pieejai ir skaidri redzami rezultāti, piemēram, pakalpojumu nozarē (skat. turpmāk). Ņemot vērā iepriekš minēto, pārkāpumu procedūru vidējais ilgums joprojām ir

¹ Eiropas Komisija, *Occasional Papers* 129 “Market Functioning in Network Industries – Electronic Communications, Energy and Transport”, 2013. gada februāris.

² Visas darbības, kas saistītas ar interneta piekļuves tīklu izveidi un izmantošanu, kā arī pakalpojumi, ko piedāvā internetā (IP telekomunikācijas, tīmeklim paredzētu IT materiālu ražošana un uzturēšana, interneta pakalpojumu darbības un visas darbības, kas saistītas ar interneta vides izmantošanu, sākot no e-komercijas, līdz pat tiešsaistes reklāmai).

³ “Internet matters, the net’s sweeping impact on growth, jobs, and prosperity”, *McKinsey Global Institute* (2011. gada maijs), kur sniegts apskats par minētajām valstīm, kā arī Brazīliju, Ķīnu un Indiju.

⁴ Eiropas Komisijas paziņojums „Vienotā tirgus labāka pārvaldība”, COM(2012) 259 *final*.

29,4 mēneši, bet dažas pārkāpumu procedūras ilgst vairāk nekā 50 vai pat 84 mēnešus. Stāvoklis ir krietni labāks enerģētikas jomā (15 mēneši) un transporta jomā (15,4 mēneši).

2.2. Pakalpojumu tirgi

Tirgus darbības rādītāji un šķēršļi ES integrācijai

Daudzas dalībvalstis veic reformas pakalpojumu nozarēs, lai uzlabotu to darbību. Pēdējos gados reformas veiktas Portugālē, Spānijā, Itālijā, Grieķijā un Polijā un, mazākā mērā, Slovēnijā un Čehijā. Šīs reformas tika rekomendētas konkrētām valstīm adresētos ieteikumos (KVAI) vai programmās, kas saskaņotas ar attiecīgo valstu valdībām. Reformas ir vajadzīgas vairākās dalībvalstīs, tostarp Austrijā, Beļģijā, Vācijā un Francijā, kuras ir saņēmušas arī ar pakalpojumiem saistītus KVAI.

Vēl vienu stimulu reformām deva Komisijas **aicinājums nepieļaut nekādu piekāpību, nodrošinot pilnīgu Pakalpojumu direktīvas normu ievērošanu.** Pagājušajā gadā 13 dalībvalstis sāka turpmākas reformas, reaģējot uz Komisijas ierosinātajām ES „pilotprocedūrām” vai pārkāpumu procedūrām. Šīs reformas galvenokārt ir saistītas ar ierobežojumiem attiecībā uz komerciāliem paziņojumiem, dzīvesvietas prasību vai atļaujas teritoriāliem ierobežojumiem.

Daudzas dalībvalstis turpinājušas pilnveidot vienotos kontaktpunktus kā daļu no plašākiem pasākumiem, lai nodrošinātu visaptverošus e-pārvaldes pakalpojumus uzņēmumiem (e-pārvaldes jautājumi ir plašāk skatīti turpmāk sadaļā par „digitālajiem tirgiem”). Lai uzņēmumi sekmīgi attīstītos, vajadzīga uzticama un viegli pieejama informācija par normatīvajām prasībām un jābūt iespējai nokārtot nepieciešamās administratīvās procedūras tiešsaistē. Šis ir vienoto kontaktpunktu un nesen apstiprinātās „Vienoto kontaktpunktu hartas” mērķis. Dažās valstīs vienotie kontaktpunkti jau ir integrēti e-pārvaldes struktūrā (Igaunijā, Spānijā, Dānijā, Nīderlandē, Apvienotajā Karalistē, Zviedrijā, Luksemburgā). Citas valstis šo jomu attīstījušas pēdējos gados (Bulgārija, Grieķija, Francija). Beļģijā, Vācijā, Latvijā, Polijā un Rumānijā ir jāpievērš īpaša uzmanība vienoto kontaktpunktu jautājumam, jo īpaši attiecībā uz iespēju kārtot procedūras tiešsaistē.

Tomēr **vienotajam tirgum joprojām ir liels potenciāls sekmēt pakalpojumu nozares attīstību.** Joprojām ir spēkā pagājušā gada ziņojumā minētās tendences, kas liecina, ka pakalpojumu tirgū integrācija bijusi ievērojami zemāka nekā preču tirgū. Tirdzniecības integrācija preču vienotajā tirgū ir aptuveni 22 %, bet pakalpojumu tirgū — apmēram 5 %⁵. Arī patērētāji pakalpojumu vienotā tirgus darbību vērtē ne tik pozitīvi kā preču tirgus darbību⁶.

⁵ Tirdzniecības integrācija norādīta kā vidējais preču un pakalpojumu importa un eksporta rādītājs, dalīts ar IKP. 6 Skat., Veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāta uzdevumā veikto 2013. gada patērētāju tirgus uzraudzības aptauju, ko izmantos nākamajā 10. patēriņa tirgu rezultātu pārskatā, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

Mērķtiecīgāka pieeja pakalpojumu direktīvas īstenošanai varētu labvēlīgi ietekmēt izaugsmi un nodarbinātību ES. Pasākumi, ko dalībvalstis veikušas, lai īstenotu pakalpojumu direktīvu, 5-10 gados varētu palielināt IKP par aptuveni 0,8 %. Mērķtiecīgāka pakalpojumu direktīvas īstenošana vien varētu nodrošināt IKP pieaugumu vēl par 0,6 %-2,6 %⁷.

Arī nesen veiktā salīdzinošā izvērtēšana par pakalpojumu direktīvas īstenošanu ir apstiprinājusi agrāk veiktā izvērtēšanā konstatēto⁸, ka **daudzas dalībvalstis nav veikušas svarīgas proporcionalitātes pārbaudes attiecībā uz atlikušajām prasībām pakalpojumu nozarē**⁹. Šādas pārbaudes ir jāveic, lai izvērtētu, vai šie ierobežojumi ir pamatoti un vai tos pašus sabiedrisko interešu mērķus nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem. Tādējādi joprojām ir pārāk daudz ierobežojumu attiecībā uz tiesībām veikt uzņēmējdarbību, piemēram, uzņēmumu pienākums nodrošināt noteiktu juridisko formu vai prasības attiecībā uz akcijām un kapitālu. Šie šķēršļi var ierobežot pakalpojumu uzņēmumu dibināšanu visā vienotajā tirgū, apgrūtināt attīstību dažiem uzņēmējdarbības modeļiem vai ierobežot ieguldījumus šajā nozarē, kas ietekmē izaugsmi un inovāciju.

Problēmas joprojām rada valstu noteikumu sadrumstalotība **darba, nodokļu, veselības un drošuma, patērētāju tiesību aizsardzības un līgumtiesību jomā**. Pārrobežu kontekstā tas rada atbilstības nodrošināšanas izmaksas, kas jo īpaši ietekmē mikrouzņēmumus un mazos uzņēmumus.

Attiecībā uz **piekļuvi profesionālām darbībām, vairākas dalībvalstis ir sākušas reformas, taču vairākām profesionālajām darbībām joprojām ir šķēršļi ienākšanai tirgū**. Šķēršļi ienākšanai tirgū bieži vien rodas saistībā ar profesionālās kvalifikācijas prasībām vai ierobežojumiem attiecībā uz tirgū atļauto pakalpojumu sniedzēju skaitu. Šādi ierobežojumi var būt pamatoti ar vajadzību aizsargāt pakalpojumu kvalitāti, nodrošināt atbilstošas profesionāļu tehniskās zināšanas un aizsargāt patērētājus pret ļaunprātīgu rīcību. Tajā pašā laikā tie rada būtiskus piekļuves ierobežojumus profesionālajām darbībām un to veikšanai. Vairākas dalībvalstis ir sākušas pārskatīšanu, lai izvērtētu, vai valsts politikas intereses nevar sasniegt, nenosakot ierobežojumus attiecībā uz pieeju tirgum un konkurenci. Portugāle ir veikusi plašu pārbaudi un reformas attiecībā uz reglamentētajām profesijām. Itālija ir pārskatījusi horizontālo tiesisko regulējumu. Spānija ir iesniegusi likumprojektu par profesionālo biedrību pilnvaru norobežošanu dažādās nozarēs. Nozaru reformas ir sāktas arī Polijā, Čehijā un Slovēnijā, un par šādām reformām ir paziņojusi Dānija. Komisija arī

⁷ *European Commission Economic Paper 456*: "The economic impact of the Services Directive: A first assessment following implementation", 2012. gada jūnijs.

⁸ Eiropas Komisijas paziņojums par pakalpojumu direktīvas īstenošanu „Partnerība jaunai pakalpojumu nozares izaugsmei 2012.–2015. gadā”, COM(2012) 261 *final*, 2012. gada jūnijs.

⁹ Komisijas paziņojums par valstu noteikumu par piekļuvi profesijām izvērtēšanu, COM (2013) 676 *final*, 2013. gada oktobris, un Komisijas dienestu darba dokuments par rezultātiem saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu veiktajā ekspertu salīdzinošajā pētījumā par juridisko formu, līdzdalības un tarifu prasībām, SWD (2013) 402 *final*, 2013. gada oktobris.

turpmāk veicinās šādu pārskatīšanu, izmantojot savstarpēju novērtēšanu, kas uzsākta saskaņā ar pārskatīto profesionālo kvalifikāciju direktīvu¹⁰, tai skaitā valstīs, kurās ir iespējamās turpmākas reformas, piemēram, Austrijā, Vācijā vai Francijā.

Attiecībā uz **veselības aprūpes pakalpojumiem** daudzās dalībvalstīs joprojām jāizveido ar resursiem pienācīgi nodrošināti valsts kontaktpunkti, kas palīdzētu pacientiem īstenot tiesības uz pārrobežu veselības aprūpi. Vēl bez pacientiem būtisku potenciālu nodrošina arī veselības aprūpes jomas profesionāļu un pakalpojumu sniedzēju brīva pārvietošanās.

Reformas dažviet ir sāktas arī mazumtirdzniecības pakalpojumu nozarē, un tās ir jāturpina, lai novērstu atlikušos šķēršļus, kas ietekmē konkurenci, tai skaitā šķēršļus komercdarbības veikšanai. Somija ir sākusi reformas, lai palielinātu konkurenci mazumtirdzniecības nozarē. Spānija ir veikusi reformas attiecībā uz nelieliem mazumtirdzniecības veikaliem, bet lielākām tirdzniecības vietām ierobežojumi joprojām ir spēkā. Lai gan dažus ierobežojumus var pamatot ar sabiedrisko interešu mērķiem (piemēram, ietekme uz vidi), citiem pamatojumu rast ir grūtāk, jo īpaši, ja tie vājina konkurenci, negatīvi ietekmējot gan nozari (modernizāciju, efektivitāti), gan patērētājus (mazāka izvēle, augstākas cenas). Ekonomisko vajadzību pārbaudes ir aizliegtas saskaņā ar pakalpojumu direktīvu, tomēr tās veic Ungārijā, Nīderlandē un atsevišķos Vācijas un Spānijas reģionos. Komisija ir sniegusi KVAI Beļģijai, Dānijai, Somijai, Francijai, Vācijai, Ungārijai un Spānijai, atbalstot turpmākas reformas. Saskaņā ar rīcības plānu Eiropas mazumtirdzniecības nozarē¹¹ Komisija sāk plašas diskusijas un labas prakses apmaiņu dalībvalstīs par komercdarbības veikšanu.

Arī pārrobežu preču piegādes ierobežojumi var ietekmēt konkurenci mazumtirdzniecības tirgos. Mazumtirgotāji ne vienmēr var brīvi izvēlēties sev preces par labākajām cenām visā Eiropā. Dažkārt cenu atšķirībām dažādu valstu tirgos ir pamatoti iemesli, taču ir arī teritoriālu piegādes ierobežojumu pazīmes, kas neļauj pirkt par zemākām cenām dažu valstu tirgos (Luksemburgā un Beļģijā), jo īpaši attiecībā uz zīmolu produktiem. Komisija paredzējusi 2014. gadā izpētīt šo jautājumu sīkāk, konsultējoties ar ieinteresētajām personām par varbūtējiem teritoriāliem piegādes ierobežojumiem, lai lemtu par iespējamo turpmāko rīcību.

Patērētāji dažkārt joprojām saskaras ar situācijām, kad viņu **valstspiederība vai dzīvesvieta mazina iespēju pirkt preces un pakalpojumus** vienotajā tirgū vai palielina cenu, kas viņiem jāmaksā, jo īpaši iepērkoties tiešsaistē. Cēloņi šai situācijai, ko patērētāji izjūt kā diskriminējošu, ne vienmēr ir saistīti ar objektīviem tirgus apstākļiem, tādējādi ietekmējot patērētāju uzticēšanos vienotajam tirgum.

Valsts institūcijas Eiropā visvairāk patērē pakalpojumus. Pareizi, efektīvi un pārredzami iepirkuma noteikumi nodrošina būtiskus ieguvumus. Vairākas dalībvalstis ir sākušas

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/index_en.htm#maincontentSec1

¹¹ Komisijas paziņojums „Rīcības plāna izveide Eiropas mazumtirdzniecības nozarē”, COM (2013) 36 *final*, 2013. gada janvāris.

reformas valsts iepirkuma jomā¹², tostarp Itālija, Grieķija, Portugāle un Spānija. Daudzās dalībvalstīs pakalpojumu sniedzēji un valsts budžets varētu iegūt vēl vairāk, ja tiktu samazināts procedūru ilgums, sekmēta konkurence un pārredzamība publiskā iepirkuma konkursos un novērsti pārkāpumi (piemēram, ieguldot par publisko iepirkumu atbildīgo amatpersonu profesionalitātes palielināšanā vai paplašinot konkursu paziņojumu publicēšanu) un, kopumā uzlabota pārvaldība šajā jomā (piemēram, labāka uzraudzība, precīzāka informācija un labas prakses izplatīšana). Reformas ir jo īpaši (bet ne tikai) nepieciešamas Bulgārijā, Vācijā, Ungārijā, Itālijā, Maltā un Rumānijā, kā norādīts šīm valstīm adresētajos ieteikumos 2013. gadā. Papildus iepriekš teiktajam, ņemot vērā ekonomiskā aspekta nozīmīgumu¹³, īpašus ietaupījumus varētu nodrošināt, uzlabojot atbilstību iepirkuma noteikumiem atkritumu apsaimniekošanas un IKT nozarē, jo tādējādi uzlabotos konkurence šajos tirgos.

Politikas prioritātes

Ņemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm jākoncentrējas uz šādām galvenajām prioritātēm.

- Jāpieņem **mērķtiecīgāka pieeja pakalpojumu direktīvas īstenošanai**, regulāri pārbaudot tiesisko regulējumu, lai novērtētu attiecīgo normu nepieciešamību un atlikušo šķēršļu proporcionalitāti. Īpaša uzmanība jāpievērš ierobežojumiem, kuri ir atklāti nesen veiktajā salīdzinošajā pētījumā par juridiskajām formām un akciju daļām.
- **Pienācīgi jāņem vērā vienotā tirgus principi, pieņemot valsts noteikumus, kas ietekmē pakalpojumu sniegšanu un uzņēmējdarbību**, piemēram, noteikumus par valsts nodokļiem, darba tiesībām un patērētāju tiesību aizsardzību. Tikai visaptveroša pieeja pakalpojumu sniegšanai ļaus panākt būtisku progresu pakalpojumu vienotā tirgus integrēšanā.
- Jāvienkāršo tiesību akti pakalpojumu nozarē, lai vienkāršotu administratīvās procedūras uzņēmumiem, jo īpaši MVU. Spēcīgs instruments, lai to panāktu, ir e-pārvalde. Tāpēc dalībvalstīm arī turpmāk **jāuzlabo vienoto kontaktpunktu darbība**, iekļaujot tos e-pārvaldes pakalpojumos (skat. arī sadaļu “Digitālie tirgi” turpmāk).
- Jāizmanto iespēja, ko sniedz pārredzamība un savstarpēja novērtēšana, veicot **padziļinātu izpēti par ierobežojumiem valstu līmenī, kas ietekmē piekļuvi reglamentētām profesijām**, un pārbaudot pamatojumu to saglabāšanai, ņemot vērā to rezonanses ietekmi uz citiem tirgiem. Jāizpēta iespēja izmantot mazāk ierobežojošus mehānismus, lai nodrošinātu patērētāju un sabiedrības interešu ievērošanu.

¹² E-iepirkumu aspekti apskatīti sadaļā Digitālie tirgi”.

¹³ Atkritumu savākšanas un apstrādes līgumu vērtība 2010. gadā bija 12 674 miljoni euro, t.i., 10 % no nozares kopējā apgrozījuma tajā pašā gadā vai aptuveni viena trešā daļa no valsts budžeta izdevumiem par precēm, būvdarbiem un pakalpojumiem atkritumu apsaimniekošanas jomā. Paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu IKT aparatūrai, programmatūrai vai pakalpojumiem ES-27 kopējā vērtība 2010. gadā bija 22 483 miljoni euro. Papildu informācijai skat. pētījumu „Sector analysis of Public Procurement, criteria for selecting sectors and initial analysis of two sectors: waste collection & treatment and ICT contracts”, 2013. gada 25. jūnijs.

- **Jāstiprina konkurence pakalpojumu, tostarp mazumtirdzniecības pakalpojumu nozarē, atceļot šķēršļus.** Jo īpaši jānovērš tādi ierobežojumi komercdarbības veikšanai, kuri nav nepieciešami un samērīgi, un sistemātiski jāatceļ ekonomisko vajadzību pārbaudes.
- **Jāsekmē pārredzamība un informētība par cenu atšķirībām un patērētāju tiesībām** visā vienotajā tirgū, jo īpaši, ar Eiropas patērētāju centru un citu atbildīgo iestāžu starpniecību. Jācenšas samazināt nepamatota patērētāju diskriminācija.
- **Jāizveido valstu kontaktpunkti, lai palīdzētu pacientiem, kuri vēlas saņemt veselības aprūpi ārzemēs.**
- **Jācenšas vienkāršot un saīsināt procedūras, sekmēt konkurenci publiskā iepirkuma konkursos,** tai skaitā palielinot pārredzamību un publicējot vairāk paziņojumu, **kā arī ieguldīt par publisko iepirkumu atbildīgo amatpersonu profesionalitātes palielināšanā.** Šīm amatpersonām būtu arī aktīvi jānovērš pārkāpumi un jāuzlabo publisko iepirkumu pārvaldība. Vairāk uzmanības jāpievērš publiskā iepirkuma noteikumu pareizai piemērošanai atkritumu apsaimniekošanas jomā un IKT nozarē.

2.3. Finanšu pakalpojumi

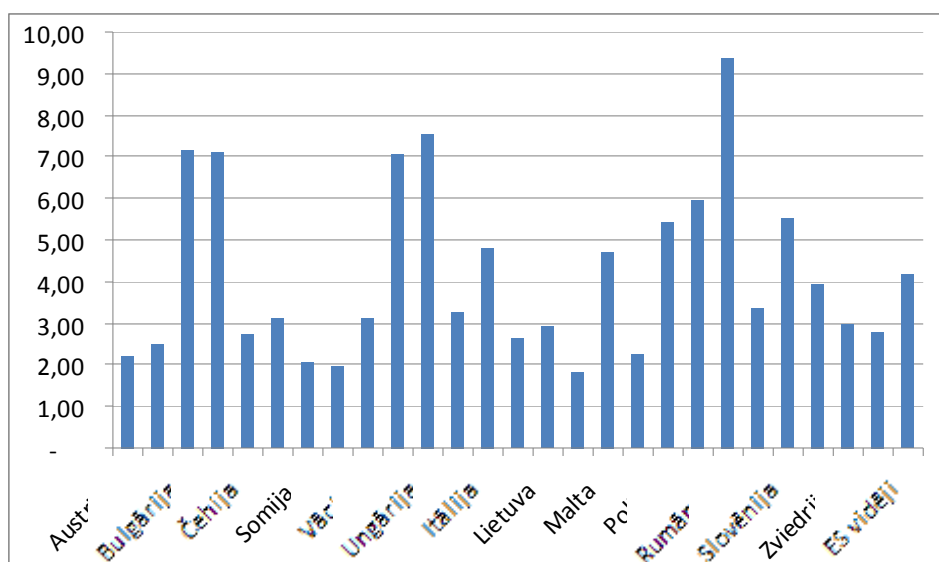
Tirgus darbības rādītāji un šķēršļi ES integrācijai

Kopumā finanšu tirgus sadrumstalotība, ko saprot kā kapitāla brīvas aprites vai finanšu pakalpojumu ierobežojumu izraisītas atšķirības valstu tirgu darbībā un veiktspējā, **krīzes laikā ir palielinājusies.** Lai gan pašlaik vērojamas stabilizācijas pazīmes, būtu jābūt pretējai tendencei. Sadrumstalotība saskatāma uzņēmumu atbildēs uz *SAFE* aptauju¹⁴, kas uzrāda ievērojamas atšķirības starp valstīm. Sadrumstalotība atklājas arī, salīdzinot atšķirīgas procentu likmes banku aizdevumiem (tas parasti ir svarīgi mājsaimniecībām un MVU) dažādās dalībvalstīs, kā redzams 1. diagrammā.

1. diagramma. Procentu likmes, aizdevumi nefinanšu uzņēmumiem

(ar termiņu līdz 1 gadam; atlikusī summa, vidējās likmes no 2013. gada janvāra līdz augustam)

¹⁴ <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/sme/html/index.en.html>

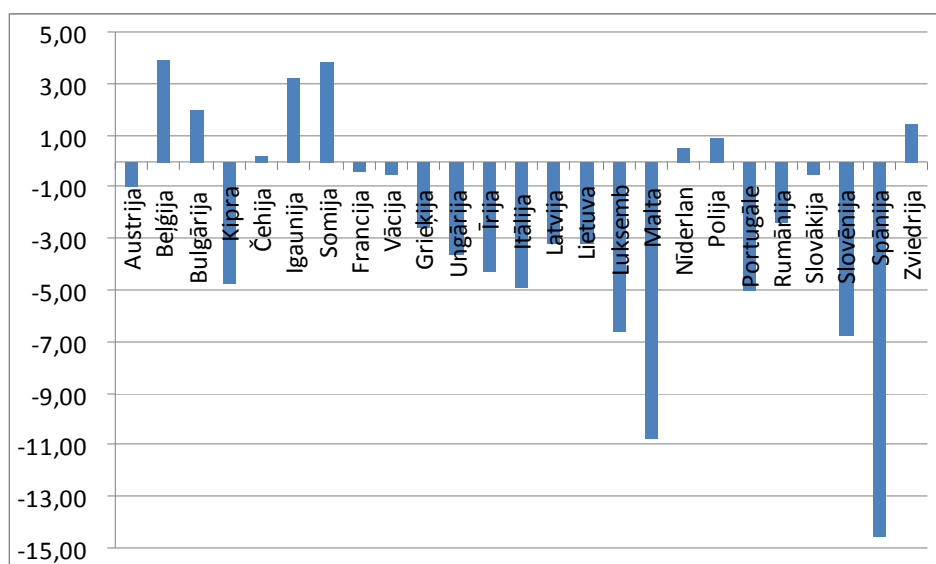

Avots: Eiropas Centrālā banka. Nav datu par Dāniju un Horvātiju.

Tāpat ir vērojamas būtiskas atšķirības attiecībā uz aizdevumu apjomiem (skat. 2. diagrammu). Turklāt, kaut gan dati nav precīzi salīdzināmi ciklisko tendenču atšķirību un dažās dalībvalstīs veikto īpašo pasākumu dēļ (t. i., Spānija daži aizdevumi pārvesti uz “slikto banku”, kas nav daudzpusēja finanšu iestāde), tomēr ir skaidrs, ka **ierobežotu vai dārgu kredītu piešķiršana ir sekmējusi būtisku to kredītu kopējā apjoma kritumu, kas ar banku starpniecību nonākuši reālajā ES ekonomikā.**

2. diagramma. Aizdevumi nefinanšu uzņēmumiem, daudzpusējo finanšu iestāžu bilances atlikums

(Izaugsmes rādītāji gadu no gada, 2013. gada augusts)

Avots: Eiropas Centrālā banka. Nav datu par Dāniju, Apvienoto Karalisti un Horvātiju.

Sadrumstalotība atspoguļojas arī patērētāju novērtējumos. Finanšu pakalpojumus¹⁵ patērētāji novērtējuši kā īpaši vāju tirgus grupu, kurā fiksētas vislielākās atšķirības dažādu dalībvalstu novērtējumos. Īpaši zems vērtējums saņemts Dienvideiropas un Austrumeiropas dalībvalstīs¹⁶.

Dažreiz sadrumstalotību ir palielinājusi dažu valstu uzraudzības iestāžu prakse gan eurozonā, gan ārpus eurozonas dalībvalstīm. Lai reaģētu uz potenciālām stabilitātes problēmām saistībā ar valsts parāda krīzi, dažas valstis ir veikušas **prudenciālos pasākumus ar ierobežojošu ietekmi**, piemēram, pasākumus ar mērķi saglabāt likviditāti, dividendes un citus banku aktīvus valsts robežās¹⁷. Lai gan ierobežojošus prudenciālos pasākumus var pamatot ar finanšu tirgu stabilitātes saglabāšanu, valsts uzraudzības iestādēm jānodrošina, lai jebkādi pasākumi, kas potenciāli var ierobežot kapitāla brīvu apriti, būtu nediskriminējoši un samērīgi ar šo pasākumu mērķi. Tāpēc cieša un lojāla sadarbība starp valstu uzraudzības iestādēm Eiropas Banku iestādes (EBI) vadībā ir priekšnoteikums, lai mazinātu iekšējā tirgus sadrumstalotības riskus.

Nesen pieņemtie **tiesību akti par kapitāla prasībām bankām**¹⁸ nostiprinās ES bankas un to spēju pienācīgi pārvaldīt ar to darbību saistītos riskus un absorbēt zaudējumus, kas varētu rasties to darbības rezultātā. 28 dalībvalstīm **jānodrošina, lai šie noteikumi tiktu īstenoti no 2014. gada 1. janvāra.**

Vienota noteikumu kopuma izstrādāšana, kas nodrošinās vienādus noteikumus, uzraudzību un noregulējumu visā ES, un **banku savienības izveidošana notiek ar mērķi atjaunot uzticēšanos un tādējādi atvieglot finansēšanu, attīstot finanšu pakalpojumu iekšējo tirgu.** Tāpēc ir ļoti svarīgi pabeigt šos projektus tā, lai katrs posms būtu savā vietā¹⁹, un ātri un efektīvi tos īstenot. Tāpat arī ir būtiski nodrošināt **pareizu, ātru un vienotu pārējo**

¹⁵ Aizdevumu, kredītu un kredītkaršu tirgus, banku konti, hipotēkas, ieguldījumu produkti, privātās pensijas un vērtspapīri un individuālie pensiju fondi.

¹⁶ Veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāta uzdevumā veiktā 2013. gada patērētāju tirgus uzraudzības aptauja, ko izmantos nākamajā 10. patēriņa tirgu rezultātu pārskatā, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

Novērtējums attiecas uz tirgus darbības rādītāju, kas ir salikts rādītājs, kurā summēts patērētāju novērtējums par salīdzināmību, uzticamību, problēmām un sūdzībām un apmierinātība ar konkrētiem tirgiem.

¹⁷ Komisijas dienesti ir saņēmuši konfidencialu informāciju no valstu uzraudzības iestādēm par prudenciālajiem pasākumiem, kas veikti dažādās dalībvalstīs, lai risinātu finanšu stabilitātes problēmas, kas var izraisīt ierobežojošu ietekmi.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012.

¹⁹ Jo īpaši ieskaitot vienotu noregulējuma mehānismu ar vienotu noregulējuma fondu un Banku sanācības un noregulējuma direktīvu.

finanšu reformas programmas būtisko elementu īstenošanu, jo tie stājas spēkā, lai saglabātu finanšu stabilitāti un atjaunotu patērētāju uzticēšanos un pašāvību.

Šajā kontekstā vienotā uzraudzības mehānisma regulā noteikts, ka pirms tiešās uzraudzības, ko veic jaunā vienotā uzraudzības iestāde, kas ir ECB, jāveic **aktīvu kvalitātes pārbaude**. Šī pārbaude būs daļa no visaptveroša novērtējuma, kurā būs iesaistīta Eiropas Banku iestāde, un ietvers arī banku bilances novērtējumus un stresa testus²⁰. Iecerēts, ka šis novērtējums uzlabos uzticēšanos tirgum un palīdzēs mazināt finansiālo sadrumstalotību. Tāpēc ir svarīgi, lai dalībvalstis **rūpīgi sagatavotos šim novērtējumam**, veicot nepieciešamos pasākumus, tostarp izveidojot piemērotus atbalsta mehānismus pirms novērtējuma pabeigšanas un sagatavojoties pārskatīto noteikumu par valsts atbalstu bankām piemērošanai.

Pirms stājas spēkā direktīva par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem (AIFP)²¹, **AIFP darbības Eiropā nebija pietiekami pārredzamas un spēkā esošie regulatīvie un uzraudzības pasākumi nespēja pilnībā novērst ar tām saistītos riskus**. Lai gan direktīvas transponēšanas termiņš bija 2013. gada jūlijs, pašlaik vēl visas dalībvalstis to nav transponējušas.

Integrēts maksājumu tirgus eurozonā padarīs maksājumus lētākus, vienkāršākus un drošākus. Vairāk nekā desmit gadus pēc tam, kad euro ir ieviests kā vienota valūta un vienots maksāšanas līdzeklis, aizvien vēl pastāv 28 dažādas skaidrās naudas maksājumu sistēmas. **SEPA regulā²² 2014 gada 1. februāris noteikts kā termiņš** migrācijai iekšzemes un Eiropas kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro attiecīgi uz SEPA kredīta pārvedumiem un SEPA tiešā debeta maksājumiem. Tas tieši ietekmēs vairāk nekā 35 miljardus kredīta pārvedumu un tiešā debeta maksājumu, ko ik gadu apstrādā eurozonā. ECB SEPA rādītājs liecina, ka kopējais migrācijas līmenis eurozonā jūlijā bija 50 % SEPA kredīta pārvedumiem (salīdzinot ar 38,2 % februārī) un 4,8 % SEPA tiešā debeta maksājumiem (salīdzinot ar 2,3 % februārī). Tas nozīmē, ka, lai ievērotu termiņu migrācijai uz SEPA, visām iesaistītajām pusēm būtiski un bez kavēšanās jāpastiprina SEPA sagatavotība, saziņas un īstenošanas pasākumi.

Ir veikti vairāki pasākumi ES līmenī, lai uzlabotu MVU piekļuvi finansējumam²³. Valsts līmenī dalībvalstīm jāpalielina atbalsts MVU piekļuvei finansējumam, izmantojot arī ES

²⁰ <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr131023.lv.html>

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 8. jūnija Direktīva 2011/61/ES par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem un par grozījumiem Direktīvā 2003/41/EK, Direktīvā 2009/65/EK, Regulā (EK) Nr. 1060/2009 un Regulā (ES) Nr. 1095/2010.

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 14. marta Regula (ES) Nr. 260/2012, ar ko nosaka tehniskās un darbības prasības kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro un groza Regulu (EK) Nr. 924/2009.

²³ Komisija 2011. gadā ES līmenī nāca klajā ar rīcības plānu par MVU piekļuvi finansējumam un 2013. gada martā sāka sabiedrisku apspriešanu par ilgtermiņa finansējumu, tai skaitā par MVU piekļuvi finansējumam. Ir pieņemtas un kopš 2013. gada 22. jūlija ir spēkā divas regulas, ar ko izveido Eiropas pasi ieguldījumu fondiem, kuru darbība vērsta uz biržā nekotētiem MVU un sociālajiem uzņēmumiem. Eiropas Komisija un EIB ciešā sadarbībā izstrādā iniciatīvu, lai paplašinātu riska dalīšanas instrumentu piemērošanu starp Eiropas Komisiju un

līmeņa iniciatīvas, tostarp reglamentējošos pasākumus, ES finanšu instrumentus, jaunus valsts atbalsta noteikumus riska finansējumam un citus pasākumus, lai uzlabotu MVU darbības vidi.

Arī piekļuve informācijai par uzņēmumiem visā iekšējā tirgū ir būtisks elements, lai veicinātu MVU pārrobežu darbību un to finansēšanu. Šajā ziņā ļoti svarīgs pirmais solis ir **savlaicīgi transponēt Direktīvu par centrālo reģistru, komercreģistru un uzņēmumu reģistru savstarpējo savienojamību**²⁴, kam termiņš beigsies 2014. gada 7. jūlijā un kurā noteikta prasība visām dalībvalstīm savstarpēji elektroniski savienot uzņēmējdarbības reģistrus. Tālākie soļi būs maksātnespējas reģistru savstarpējā savienošana Eiropas e-tiesiskuma portālā²⁵ un maksātnespējas tiesību aktu modernizēšana ES²⁶.

Politikas prioritātes

Nemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm jākoncentrējas uz šādām galvenajām prioritātēm.

- **Jānodrošina, lai jaunie noteikumi par kapitāla prasībām bankām tiktu īstenoti līdz 2014. gada 1. janvārim.**
- Jāveic visi vajadzīgie pasākumi, tostarp jāizveido piemēroti atbalsta mehānismi un jāsapatavojas pārskatīto noteikumu par valsts atbalstu bankām piemērošanai pirms visaptverošā novērtējuma ar **aktīvu kvalitātes pārbaudi, bilances novērtējumu un stresa testiem.**
- **Jānodrošina pilnīga valstu uzraudzības iestāžu atbilstība sadarbības prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos banku nozarē, lai izvairītos no nesaskaņotas vai nesamērīgas rīcības saistībā ar ierobežojošiem prudenciālajiem pasākumiem, ko veic valstu uzraudzības iestādes.** Tas ir īpaši svarīgi, pirms pilnībā sāk darboties Vienotais uzraudzības mehānisms.
- **Jāpabeidz īstenot direktīvu par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem (AIFP).**

EIB un EIF, izmantojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lai piesaistītu privātā sektora kapitāla tirgus ieguldījumus MVU. Šo MVU iniciatīvu atbalstīja oktobra Eiropadomē, un pašlaik to pārskata Eiropas Parlaments. Atbalsts MVU, tai skaitā izmantojot finanšu instrumentus, pašlaik ir gandrīz 70 miljardi eiro no ERAF un ESF kohēzijas politikas ietvaros, un arī turpmāk tā būs viena no galvenajām Eiropas strukturālo un ieguldījumu fondu prioritātēm 2014.-2020. gadā.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 13. jūnija Direktīva 2012/17/ES, ar ko Padomes Direktīvu 89/666/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/56/EK un 2009/101/EK groza attiecībā uz centrālo reģistru, komercreģistru un uzņēmumu reģistru savstarpējo savienojamību

²⁵ Portāls izveidots izmēģinājuma projektā, ko veica grupa dalībvalstu, un saskaņā ar Komisijas priekšlikumu, ar ko groza regulu par maksātnespējas procedūrām (sīkāk skat. priekšlikumu regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām, COM (2012) 744 *final*, 2012. gada decembris.

²⁶ Paziņojums par jaunu Eiropas pieeju neveiksmīgai uzņēmējdarbībai un maksātnespējai, COM (2012) 742, 2012. gada decembris.

- **Jānodrošina, lai visi tirgus dalībnieki pabeigtu pāreju uz SEPA līdz 2014. gada 1. februārim.** Intensīvāk jāveic saziņas un izpratnes veidošanas pasākumi valstu līmenī, jo īpaši attiecībā uz MVU, nelielām valsts pārvaldes iestādēm un vietējām pašvaldībām.
- **Jārosina un jāatbalsta MVU piekļuve finansējumam, jo īpaši:**
 - o **izstrādājot alternatīvus risinājumus banku finansējumam, kā arī jaunus finansēšanas avotus,** tostarp iespējas izveidot MVU obligāciju un alternatīvu vērtspapīru tirgus, sekmējot tādu vērtspapīru tirgu rašanos, kuru specializācija būtu strauji augošu MVU akciju kotēšana, kolektīvā finansēšana un riska kapitāls. Attiecībā uz pēdējo tas tagad ir iespējams visā Eiropā, pateicoties regulai par Eiropas riska kapitāla fondiem²⁷ un regulai par sociālās uzņēmējdarbības fondiem²⁸; jaunie valsts atbalsta noteikumi riska finansējumam radīs arī vienlīdzīgus nosacījumus visām dalībvalstīm un atvieglos MVU piekļuvi riska kapitālam;
 - o **uzlabojot kredītnovērtējuma piešķiršanas kvalitāti MVU un atvieglojot pārrobežu piekļuvi informācijai par uzņēmumiem, lai panāktu šādas informācijas pieejamību ES mērogā.** Pirmais solis šajā virzienā būtu savlaicīgi transponēt direktīvu par centrālo reģistru, komercreģistru un uzņēmumu reģistru savstarpējo savienojamību;
 - o uzlabojot finansējuma plūsmas piegādes ķēdē, tai skaitā tirdzniecības finansējumam, un cīnoties pret maksājumu kavējumiem, tiktu atvieglotas MVU likviditātes problēmas un uzlabotos situācija ar MVU apgrozāmiem līdzekļiem.

2.4. Enerģijas tirgi

Tirgus darbības rādītāji un šķēršļi ES integrācijai

Trešā enerģētikas tiesību aktu kopuma mērķis ir pilnveidot iekšējo gāzes un elektroenerģijas tirgu. Tomēr vairāk nekā divus gadus pēc termiņa beigām, joprojām kavējas šo tiesību aktu transponēšana, izpilde un efektīva piemērošana uz vietas. Vēl 2013. gada 25. oktobrī bija 12 gadījumi, kad nav transponētas direktīvas, no kurām 9 gadījumos Komisija ir vērsusies ES tiesā un 3 gadījumos 7 dalībvalstīm nosūtīts argumentēts atzinums (Polijai, Slovēnijai, Somijai, Igaunijai, Rumānijai, Īrijai un Lietuvai). Turklāt Komisija joprojām turpina novērtēt atbilstību valsts tiesību aktiem, ņemot vērā to, ka daudzi paziņojumi saņemti tikai nesen.

Joprojām ir vajadzīgi ievērojami ieguldījumi enerģētikas infrastruktūrā, piemēram, pārvades cauruļvados un elektroenerģijas tīklos, glabāšanā/akumulācijā un sašķidrinātas dabasgāzes projektos, lai nodrošinātu brīvu enerģijas plūsmu un pārrobežu tirdzniecību, nodrošinot piegādes drošību. 2013. gadā 13 dalībvalstīm (Bulgārijai, Igaunijai, Francijai,

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 345/2013 par Eiropas riska kapitāla fondiem.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 346/2013 par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem.

Vācijai, Itālijai, Latvijai, Lietuvai, Maltai, Polijai, Rumānijai, Slovākijai, Spānijai un Apvienotajai Karalistei) nosūtīti KVAI par nepieciešamību palielināt elektroenerģijas un/vai gāzes starpsavienojumus. Kopš tā laika gan gāzes, gan elektroenerģijas starpsavienojumi ir uzlabojušies (piemēram, gāzes starpsavienojumi Āfrikas-Spānijas-Francijas koridorā, elektroenerģijas starpsavienojumi starp Portugāli un Spāniju, Apvienoto Karalisti, Īriju un Baltijas jūras reģiona valstīm un gāzes reversās plūsmas projektu attīstība, īpaši Centrāleiropā un Austrumeiropā). Šie projekti ir palīdzējuši uzlabot tirgus darbību. 2013. gada oktobrī Eiropas Komisija pieņēma sarakstu ar 248 galvenajiem enerģētikas infrastruktūras vispārējas intereses projektiem, kuriem piemēros ātrākas un efektīvākas atļauju piešķiršanas procedūras un uzlabotu regulējumu un kuri varēs arī saņemt finansiālu atbalstu no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (CEF).

Ražošanas tirgus joprojām ir ļoti koncentrēts. Astonās dalībvalstīs vairāk nekā 70 % elektroenerģijas ražošanas joprojām kontrolē vēsturiskie uzņēmumi — bijušie monopoli²⁹. Īpaši liels šis īpatsvars (ar tirgus daļu, kas lielāka par 75 %) ir Igaunijā, Latvijā, Francijā, Luksemburgā un Slovākijā. Viszemākā lielāko ražošanas uzņēmumu tirgus daļa valsts līmenī novērojama Polijā un Spānijā. Gāzes mazumtirdzniecības jomā Lietuvā, Polijā un Igaunijā lielāko mazumtirdzniecības uzņēmumu rādītāji var būt virs 90 %, izņemot Latviju, kur valsts noietā tirgū dominē tikai viens uzņēmums. Salīdzinoši maza tirgus daļa lielākajiem mazumtirdzniecības uzņēmumiem valsts līmenī (zem 30 %) novērojama Vācijā, Ungārijā un Itālijā.

Patērētāji vērtē elektroenerģijas un gāzes tirgus kā vāji darbojošos tirgus³⁰. Abos tirgos rādītāji ir zemāki par vidējo rādītāju, kas raksturo izvēli, salīdzināmību, iespēju mainīt piegādātājus un tarifus, un tas nozīmē, ka patērētāji aktīvi nepiedalās tirgū. Kopumā visvairāk elektroenerģijas un gāzes tirgu darbība ir uzlabojusies Beļģijā, bet Igaunijā un Bulgārijā tā ir visvairāk pasliktinājusies.

Viedmērierīču sistēmu ieviešana ļaus patērētājiem saņemt precīzāku un biežāku informāciju par enerģijas patēriņu, samazinās kļūdu apjomu, atvieglos rēķinu sagatavošanu, piegādātāju maiņu un samazinās infrastruktūru. 16 dalībvalstis jau ir nolēmušas vēlākais līdz 2020. gadam ieviest viedo elektroenerģijas skaitītāju sistēmu, un tas ir aptuveni 84 % no patērētāju īpatsvara ES un saistās ar ieguldījumiem aptuveni 35 miljardu euro apmērā. Gāzes tirgū to darīt ir nolēmušas jau 7 dalībvalstis, tas ir aptuveni 30 % lietotāju, un ieguldījumu izteiksmē — aptuveni 15 miljardi euro. Lai to sekmīgi īstenotu, svarīgs elements ir patērētāju uzticēšanās, kā to pierādīja viedmērierīču ieviešana Zviedrijā un Somijā. Jāpievērš uzmanība spēkā esošajiem datu aizsardzības noteikumiem un drošības apsvērumiem.

²⁹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Electricity_market_indicators
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Natural_gas_market_indicators

³⁰ Veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāta uzdevumā veiktā 2013. gada patērētāju tirgus uzraudzības aptauja, ko izmantos nākamajā 10. patēriņa tirgu rezultātu pārskatā,
http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

Dalībvalstīm būtu pakāpeniski jāatsakās no mazumtirdzniecības cenu regulēšanas. Šāda regulēšana var kavēt konkurentu ienākšanu tirgū un ieguldījumus gan no jauniem, gan jau esošajiem ieguldītājiem. Situācijā, kad mazumtirdzniecības cenas netiek regulētas, spēcīgāka konkurence un dalībvalstu rīcība, lai panāktu lielāku pārredzamību enerģijas mazumtirdzniecības tirgos un uzlabotu patērētāju informēšanas līdzekļus, ļaus kontrolēt cenu svārstības un nodrošinās patērētājiem izvēles tiesības, un ļaus viņiem izmantot konkurences sniegtās priekšrocības. Mazumtirdzniecības cenu regulēšanas blakusefekts parasti ir vājāka pakalpojumu kvalitāte un mazāk inovācijas. Pakāpeniski atsakoties no cenu regulēšanas, vienlaikus **vairāk jāatbalsta neaizsargātie patērētāji**, īstenojot energoefektivitātes pasākumus kopā ar īpašiem atbalsta pasākumiem (tostarp, piemēram, finansiāla palīdzība neaizsargātiem patērētājiem rēķinu nomaksai). Pasākumi pareizajā virzienā ir veikti Austrijā, Vācijā, Nīderlandē, Zviedrijā, kur šāds atbalsts ir saistīts ar enerģijas tirgus cenu. Bulgārija, Francija, Ungārija, Polija un Rumānija 2013. gadā ir saņēmušas KVAI par regulētām cenām.

Lai dalībvalstis sasniegtu saistošos **atjaunojamās enerģijas mērķus** 2020. gadam (kopumā 20 % no bruto enerģijas galapatēriņa jābūt iegūtiem no atjaunojamiem enerģijas avotiem), ievērojami ieguldījumi ir vajadzīgi arī ražošanas jaudā. 2011. gadā lielākā daļa dalībvalstu jau bija sasniegušas 2011./2012. gada starpposma mērķi (izņemot Beļģiju, Franciju, Latviju, Maltu, Nīderlandi un Apvienoto Karalisti), tomēr tas nav iemesls, lai ieslīgtu pašapmierinātībā. Īstermiņā un vidējā termiņā daudzām atjaunojamās enerģijas tehnoloģijām joprojām ir nepieciešams atbalsts. Tas būtu jāpiemēro saskaņā ar Komisijas publicētajām norādēm par labu praksi³¹.

Dažkārt ir vajadzīgi **jaudas atalgojuma mehānismi**, lai nodrošinātu spēju nepārtraukti ražot elektroenerģiju, ņemot vērā augošo tendenci kopīgi izmantot atjaunojamo (vēja un saules enerģiju). Tomēr šādi mehānismi var būtiski kropļot tirgu, tādēļ tos varētu izmantot pašās beigās pēc tam, kad ir pilnībā izmantoti tādi pasākumi kā reakcija uz pieprasījumu, energoefektivitātes un pārrobežu sadarbības pasākumi.

Politikas prioritātes

Ņemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm jākoncentrējas uz šādām galvenajām prioritātēm.

- **Savlaicīgi un visaptveroši jātransponē trešā enerģētikas tiesību aktu kopuma direktīvas** un pareizi jāpiemēro trešā enerģētikas tiesību aktu kopuma regulas.
- **Jāpieņem un jāpiemēro elektroenerģijas un gāzes tīkla kodeksi**, kas reglamentē tirgus darbību ikdienā, atvieglojot tirdzniecību un pārrobežu tīklu darbību.

³¹ Komisijas dienestu darba dokuments „European Commission guidance for the design of renewables support schemes” http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_swd04_en.pdf

- Jāpalielina jauda starpsavienojumiem ar kaimiņvalstīm, tostarp pilnībā **piemērojot regulu, ar ko ar ko nosaka vadlīnijas Eiropas infrastruktūrai**. Vienlaikus, risinot energoapgādes drošības problēmas, dalībvalstīm būtu jāpieņem vairāk uz pārrobežu perspektīvu vērsta pieeja.
- **Jāpaplašina patērētāju iespējas**, uzlabojot pārredzamas un vienkāršas informācijas pieejamību, iespējas piedalīties atvērtā tirgū un izmantot biežos uzskaites datus, kas būs pieejami, izmantojot viedmērierīču sistēmas.
- **Pakāpeniski jāatsakās no regulētām cenām, vienlaikus nodrošinot mazāk aizsargāto patērētāju aizsardzību**. Atbalstam jābūt vērstam uz neaizsargāto patērētāju konkrētām vajadzībām, vienlaikus nesamērīgi neietekmējot konkurenci enerģijas tirgos.
- **Jāpārskata valsts iejaukšanās atbilstoši Komisijas noteiktai labai praksei³², lai izvairītos** no subsīdijām, atbalsta shēmām, nodokļiem vai nodevām enerģētikas nozarē, kas traucē tirgus darbībai **vai kas nevajadzīgi un nesamērīgi ietekmē enerģijas cenu pieejamību mājāsaimniecībām un uzņēmumiem**.

2.5. Transporta tirgi

Tirgus darbības rādītāji un šķēršļi ES integrācijai

Ņemot vērā transporta pakalpojumu integrācijas ierobežoto progresu, Komisija 2013. gadā ierosināja svarīgas iniciatīvas dzelzceļa un aviācijas nozarē³³. Tomēr, lai **panāktu īsta transporta pakalpojumu iekšējā tirgus izveidi, vairāk jāpaveic dalībvalstu līmenī**, jo atšķirīgas valstu prioritātes un transporta tirgus sadrumstalotība joprojām negatīvi ietekmē transporta pakalpojumu kvalitāti Eiropā.

Patērētāju skatījumā dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu tirgus ir viena no vājākajām pakalpojumu nozarēm. 2013. gadā šis tirgus ierindots 25. vietā starp 31 pakalpojumu tirgu. Pozitīvi ir tas, ka kopš 2012. gada tirgus darbības rādītāji ir nedaudz uzlabojušies (27. vieta)³⁴. Lai gan gaisa satiksmes pakalpojumu tirgus vērtējums kopumā ir salīdzinoši labs, tomēr katra piektā pārrobežu sūdzība ir saistīta ar pasažieru vai bagāžas gaisa transportu³⁵.

Attiecībā uz **izpildes kritērijiem** (sīkāku informāciju skat. pielikumā) labi rādītāji ir transporta nozarē, kurā **visas dalībvalstis ir pilnībā transponējušas visas septiņas saistītās**

³² Eiropas Komisijas paziņojums „Delivering the internal electricity market and making the most of public intervention” http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_en.pdf

³³ Ceturtais dzelzceļa tiesību aktu kopums (2013. gada janvāris), Eiropas vienotā gaisa telpa 2 + (2013. gada jūnijs), pamatnostādņu par valsts atbalstu lidostām un aviokompānijām projekta apspriešana (2013. gada jūlijs).

³⁴ Veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāta uzdevumā veiktā 2013. gada patērētāju tirgus uzraudzības aptauja, ko izmantos nākamajā 10. patēriņa tirgu rezultātu pārskatā, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

³⁵ Eiropas Patērētāju centru tīkla dati 2012. gadā (http://ec.europa.eu/consumers/ecc/ecc_key_statistics_en.htm).

direktīvas. Tomēr joprojām ir grūtības ar galveno tiesību aktu atbilstošu transponēšanu un īstenošanu šajā jomā. Tāpēc ir ierosinātas 20 pārkāpumu lietas pret 14 dalībvalstīm par neatbilstību transporta jomas tiesību aktiem.

Attiecībā uz konkrētiem transporta veidiem **visilgstošākie šķēršļi ir integrācijai dzelzceļa pakalpojumu nozarē**. Pieeja tirgum joprojām ir nozīmīga problēma, neskatoties uz dzelzceļa kravas pārvadājumu pakalpojumu atvēršanu konkurencei 2007. gadā un starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu atvēršanu konkurencei 2010. gadā.

Vairākas dalībvalstis saglabā tiesisko monopolu iekšzemes pasažieru pārvadājumu tirgū (Somija, Francija, Spānija, Beļģija, Nīderlande)³⁶). Daudzās citās dalībvalstīs publiskos pakalpojumu līgumus piešķir tieši, nerīkojot atklātu konkursu (Beļģijā, Čehijā, Grieķijā, Spānijā, Francijā, Horvātijā, Īrijā, Luksemburgā, Rumānijā un Slovēnijā)³⁷. Turklāt dažās valstīs tirgus atvēršana *de jure* nav mainījusi šo situāciju, jo atklātos konkursos par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav izdevies atrast jaunus tirgus dalībniekus (Bulgārijā, Lietuvā, Latvijā, Slovākijā).

Vēl viens šķērslis jaunu dalībnieku ienākšanai un dzelzceļa pakalpojumu efektīvai sniegšanai ir **neatkarības un finanšu pārredzamības trūkums starp infrastruktūras pārvaldītājiem un pakalpojumu sniedzējiem**, kas var izraisīt diskrimināciju un traucējumus tirgū. 2013. gadā tika izskatītas 42 pārkāpuma procedūras (situācija 2013. gada jūnijā), kuras tika ierosinātas gandrīz pret visām dalībvalstīm saistībā ar dzelzceļa pakalpojumiem, bet vairākas sūdzības iesniegtas arī saskaņā ar konkurences noteikumiem. Nepietiekošs progress atvērta un konkurētspējīga dzelzceļa pārvadājumu tirgus izveidē var nodarīt īpašu kaitējumu Eiropas ekonomikai kopumā, ja tas attiecas uz tranzīta valstīm un/vai lielajiem tirgiem, kuros ir vairāk iespēju ienākt jauniem dalībniekiem. Šī problēma ir atspoguļota 2013. gada KVAI, kuros Austrijai, Vācijai, Spānijai un Francijai tika ieteikts palielināt konkurenci dzelzceļa pārvadājumu tirgū, bet Beļģijai, Bulgārijai, Itālijai, Polijai un Rumānijai — palielināt regulatora/-u nozīmi.

Aptuveni 40 % vienotā tirgus preču pārvadā tuvsatiksmes kuģniecībā starp ES ostām. Tomēr kuģu satiksmi starp dalībvalstīm reglamentē lēnas un stingras procedūras, jo jūras transportu uzskata par tādu, kas šķērso ārējās robežas. Eiropas Komisija ar „zilās zonas” iniciatīvu³⁸ vēlas izveidot **reālu vienoto tirgu jūras transportam**, vairs neattiecinot uz ES precēm, ko pārvadā starp ES ostām, administratīvas formalitātes, kas attiecas uz precēm, kuras ievestas no aizjūras ostām. Tas palielina interesi par šo transporta veidu.

³⁶ Konkursa kārtībā izraudzītu līgumu vai brīvas pieejas komercpakalpojumiem īpatsvars kopējā tirgū ir mazāks par 5 %.

³⁷ Konkursa kārtībā izraudzītu līgumu vai brīvas pieejas komercpakalpojumiem īpatsvars kopējā tirgū ir mazāks par 5 %.

³⁸ Komisijas paziņojums „Zilā zona” — vienota transporta telpa kuģniecībai, COM (2013. gads), 2013. gada 8. jūlijs.

Aviācijas nozares attīstības tendences liecina par potenciālajiem ieguvumiem no tirgus liberalizācijas. ES ieceļojušo pasažieru skaits kopš 1990. gadiem ir pakāpeniski pieaudzis, bet cenas ir būtiski samazinājušās. No 1995. līdz 2011. gadam pasažierkilometru skaits, ceļojot ar gaisa transportu ES, palielinājās par vairāk nekā 66 %, un gaisa transporta nozares īpatsvars ES pasažieru pārvadājumu tirgū tagad ir gandrīz 9 %. Tomēr **ES gaisa telpa joprojām ir sadrumstalota, kas sadārdzina izmaksas un pasliktina ES operatoru stāvokli salīdzinājumā ar ārvalstu konkurentiem**. Šajā ziņā funkcionālo gaisa telpas bloku īstenošanas sniegtās operatīvās priekšrocības un spēcīgs ES tīkla pārvaldītājs ir tālākai tirgus integrācijai nepieciešami elementi. Turklāt aeronavigācijas pakalpojumu sniegšana joprojām nav atvērta konkurencei, un ir nepieciešams uzlabot arī kvalitāti un rentabilitāti. Eiropas Komisija 2013. gada jūnijā iesniedza priekšlikumus, lai paātrinātu Eiropas gaisa satiksmes vadības sistēmas reformu³⁹.

Attiecībā uz izpildi **joprojām vairākās dalībvalstīs ir problēmas ar pareizu direktīvas par lidostas maksām īstenošanu, ko īpaši raksturo diskriminējošu lidostas maksu noteikšanas gadījumi**.

2012./2013. gadā tika sāktas oficiālās izmeklēšanas procedūras par valsts atbalstu Vācijā, Francijā, Itālijā, kā arī Rumānijā, Polijā, Dānijā, Zviedrijā, lai nodrošinātu, ka piešķirtais publiskais finansējums lidostām un aviokompānijām nekavē taisnīgu konkurenci aviācijas nozarē.

Tirgus atvēršana ir izrādījusies veiksmīga arī starptautisko autopārvadājumu nozarē. Starptautiskie kravas autopārvadājumi 2000.-2011. gadā palielinājās par 32 %, un to īpatsvars ir gandrīz 33 % no kopējiem autopārvadājumiem. Tomēr ir traucēta optimāla transporta pieprasījuma un piedāvājuma saskaņotība, jo **vēl joprojām ir ierobežojumi pagaidu noteikumos par iekšzemes kravu autopārvadājumu pakalpojumiem un ierobežojumi attiecībā uz pastāvīgu piekļuvi iekšzemes autopārvadājumu tirgiem**⁴⁰.

Iekšzemes kravu autopārvadājumu tirgi joprojām ir pasargāti no starptautiskas konkurences⁴¹. Kabotāžas darbības un laika ierobežojumi samazina kravas autopārvadājumu operatoru brīvību sniegt pakalpojumus. Tādējādi kabotāžas segments ES kravas autopārvadājumu tirgū joprojām ir neliels (aptuveni 2 % no visa transporta apjoma). Turklāt dažas dalībvalstis (Somija, Dānija) ir pieņēmušas papildu pasākumus, lai aizsargātu savu tirgu no konkurences, ko rada ārvalstu kravu autopārvadātāji. Citas dalībvalstis, piemēram, Spānija joprojām piemēro ierobežojumus attiecībā uz pastāvīgu mazo uzņēmumu izveidi. Šajā ziņā Komisija koncentrēsies arī uz spēkā esošo tiesību aktu skaidru interpretāciju un vienotāku ieviešanu gan attiecībā uz piekļuvi tirgum, gan uz sociālajiem standartiem. No otras puses,

³⁹ http://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky/ses2plus_en.htm

⁴⁰ Lai gan uzņēmējdarbības veikšanas nosacījumi ir noteikti Regulā (EK) Nr. 1071/2009, šī regula arī ļauj dalībvalstīm noteikt papildu prasības, lai izveidotu kravu autopārvadājumu uzņēmumu.

⁴¹ Iekšzemes autopārvadājumu darbības, ko veic citu dalībvalstu kravas autopārvadātāji un ko dēvē arī par kabotāžu, ir ierobežotas līdz trīs darbībām septiņu dienu laikā pēc starptautiska pārvadājuma saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1072/2009.

kravas autopārvadātāju darbības ierobežojumi ES-12 valstīs ir ļāvuši būtiski palielināt kravas autopārvadātāju dalību starptautiskajā kravas autopārvadājumu tirgū (divas trešdaļas šā transporta apjoma tiek pārvadātas starptautiskā mērogā).

Dalībvalstīm intensīvāk jācenšas pabeigt un uzlabot pārrobežu savienojumus un infrastruktūru Eiropas kravu un pasažieru pārvadājumiem. To varētu panākt, īstenojot jaunus TEN-T pamattīkla koridorus, ieviešot intelektiskas transporta sistēmas (ITS) un uzlabojot sastrēgumu vadību pārrobežu satiksmē⁴². Turklāt, nosakot maksu par infrastruktūras izmantošanu, jānovērš iespējama neregulāru lietotāju diskriminācija, ieviešot infrastruktūras izmantošanas nodevu, kas balstīta uz nobraukto attālumu. Šādu sistēmu līdz šim izmantoja tikai Austrijā, Čehijā, Vācijā, Polijā, Slovēnijā, Slovākijā, nosakot maksu smagajam kravas transportam, un Grieķijā, Spānijā, Francijā, Īrijā, Itālijā, Polijā, Portugālē, nosakot maksu visiem autoceļu lietotājiem konkrētos šo autoceļu tīkla posmos⁴³.

Politikas prioritātes

Ņemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm jākoncentrējas uz šādām galvenajām prioritātēm.

- **Jānodrošina savlaicīga un kvalitatīva transporta *acquis* transponēšana**, jo īpaši dzelzceļa nozarē.
- **Jāatver iekšzemes dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumi konkurencei** un jānodrošina, lai publiskie pakalpojumu līgumi būtu skaidri definēti un tiktu piešķirti saskaņā ar taisnīgu, atklātu un pārredzamu konkursa procedūru. Institucionālajai struktūrai jānodrošina infrastruktūras pārvaldītāja neatkarība, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci dzelzceļa tirgos, nodrošinot un garantējot vienlīdzīgu piekļuvi infrastruktūrai.
- **Jālikvidē birokrātija ostās, atvieglojot muitas formalitātes ES iekšējiem jūras pārvadājumiem un kuģiem**, kas pietauvojas trešo valstu ostās.
- **Jāpaastrina Eiropas vienotās gaisa telpas īstenošana** (piemēram, jāturpina Eiropas Gaisa satiksmes pārvaldības tīkla sadrumstalotības novēršana, īstenojot funkcionālos gaisa telpas blokus un ievērojot 2012.-2014. gada darbības mērķus), lai uzlabotu drošību, jaudu, efektivitāti un aviācijas ietekmi uz vidi.
- **Jāpārskata atlikušie ierobežojumi dalībvalstīs attiecībā uz piekļuvi iekšzemes kravas autopārvadājumu un pasažieru autopārvadājumu tirgiem**, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību spēkā esošajiem ES tiesību aktiem attiecībā uz ārvalstu autopārvadātāju un pasažieru autopārvadātāju brīvību veikt noteiktas kabotāžas darbības un izveidot uzņēmumu jebkurā dalībvalstī.
- **Jānovērš šķēršļi un jāmodernizē transporta infrastruktūra**, pabeidzot TEN-T koridorus, uzlabojot pārrobežu savienojumus, saskaņoti ieviešot ITS un īstenojot nediskriminējošu nodevu, kas balstīta uz nobraukto attālumu, vienlaikus neieguldot tādā transporta infrastruktūrā, kas nav daļa no saskaņota tīkla plānojuma un kur ir risks, ka tā netiks pietiekami noslogota, turklāt tās uzturēšana dārgi izmaksās.

⁴² Šajā ziņā Komisija ir ierosinājusi un abas pārējās likumdevējas iestādes ir apstiprinājušas divus svarīgus tiesību aktus — TEN-T regulu un regulu par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu — ar mērķi panākt pilnībā darboties spējīgu Eiropas transporta tīklu — vienotā tirgus pamatu.

⁴³ Skat. *Delft et al.* (2012), „An inventory of measures for internalising external costs in transport”.

2.6. Digitālie tirgi

Tirgus darbības rādītāji un šķēršļi ES integrācijai

Vairāki savstarpēji saistīti faktori sekmē digitālo tirgu labu darbību. E-komercijas jomā attīstītās valstīs parasti ir ļoti intensīva digitālā ekonomika. Valstīs, kurām šajā jomā ir labi rādītāji, piemēram, Zviedrijā, Dānijā un Apvienotajā Karalistē⁴⁴, ir plaša platjoslas pakalpojumu un interneta izplatība un labas iedzīvotāju interneta lietošanas prasmes. Šajās dalībvalstīs ir arī augsta uzticēšanās internetam kā iepirkšanās vietai⁴⁵ un laba informētība par tiesībām un pienākumiem tiešsaistē⁴⁶. Cieša saistība starp tiešsaistes pārdošanu un IKP uz vienu iedzīvotāju ir vērojama Zviedrijā un Dānijā.

Fiksētā platjoslas interneta infrastruktūras pieejamība, kas ir būtiski svarīga digitālajiem tirgiem, mērenā tempā, taču stabili palielinājusies. Tomēr fiksētā interneta pārklājums lauku apvidos desmit dalībvalstīs joprojām ir zem 80 %, un dalībvalstīs ar to joprojām ir problēmas, piemēram, Polijā, Slovākijā, Slovēnijā, Latvijā un Rumānijā, bet mazliet labāka situācija ir Lietuvā un Čehijā. Lai gan vairāk nekā pusei ES mājsaimniecību ir ātrdarbīga platjoslas interneta pieslēgums, Itālijai, Horvātijai, Grieķijai, Francijai, Īrijai un Polijai ir jāmodernizē tīkli, lai neatpaliktu no kopējā līmeņa⁴⁷.

Konkurence un pastāvīgi augošais mobilo platjoslas pieslēgumu skaits kopumā ir nācis par labu mobilo sakaru nozarei⁴⁸, taču tās attīstību bremzē kavēšanās ar radiofrekvenču spektra joslas atbrīvošanu. Ceturtās paaudzes mobilo sakaru platjoslas piekļuves tīklu skaits gada laikā trīskāršojies līdz 26 %, taču tālākai bezvadu platjoslas pakalpojumu attīstībai būs vajadzīgi lieli papildu ieguldījumi atbalsta tīklos. Tas iespējams tikai tad, ja ir pieejams pietiekams frekvenču spektrs. Tomēr vairāk nekā puse dalībvalstu joprojām nav atbrīvojušas 800 MHz frekvenču joslu bezvadu platjoslas sakariem, lai gan tas bija jāizdara līdz 2013. gada 1. janvārim⁴⁹. Mobilo sakaru tīkla koplietošana, ievērojot konkurences noteikumus, var palīdzēt labāk izmantot jau piešķirto spektru. Ir nepieciešams arī atcelt nepamatotus ierobežojumus bezvadu platjoslas sakaru tīklu ieviešanai.

⁴⁴ Šajās dalībvalstīs attiecīgi 74 %, 73 % un 73 % no iedzīvotājiem 2012. gadā ir vismaz vienu reizi iepirkušies tiešsaistē (avots: Eurostat).

⁴⁵ Dānijā, Apvienotajā Karalistē un Zviedrijā 80 %, 75 % un 71 % aptaujāto pēdējos apsekojumos norādīja, ka uzticas pirkšanai internetā no vietējiem mazumtirgotājiem, salīdzinot ar ES vidējo rādītāju 59 %.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_358_en.pdf

⁴⁷ Tirgus dati šai sadaļai atrodami digitālizācijas programmas progresa ziņojumā: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/DAE%20SCOREBOARD%202013%20-%20SWD%202013%20217%20FINAL.pdf>

⁴⁸ No 2012. gada janvāra līdz 2013. gada janvārim mobilo platjoslas pieslēgumu rādītāji palielinājās vēl par 11 procentu punktiem.

⁴⁹ Komisija no 2013. gada jūlija līdz oktobrim piešķir atkāpes (jaunos termiņus) vienpadsmit dalībvalstīm (Austrijai, Kiprai, Somijai, Grieķijai, Ungārijai, Latvijai, Lietuvai, Maltai, Polijai, Rumānijai un Spānijai). Tādās valstīs kā Beļģija, Igaunija, Slovēnija un Slovākija pieejamību bremzējusi administratīva rakstura kavēšanās.

Cenu atšķirības dalībvalstīs joprojām ir lielas⁵⁰ un ir saglabājušās tādas ilgāku laiku⁵¹. Tās, kā arī ilgstošie šķēršļi operatoru maiņai⁵², uzsver nepieciešamību padziļināt elektronisko sakaru vienoto tirgu, un šajā procesā ir svarīgi nodrošināt neatkarību un efektīvi izmantot valsts regulatoru resursus, kā arī pareizi īstenot tiesisko regulējumu. Nesen ierosinātais tiesību aktu kopums par elektronisko sakaru vienoto tirgu novērsīs atlikušos šķēršļus un nodrošinās tiesisko noteiktību, kas nepieciešama ieguldījumiem infrastruktūrā. Tirgus nepilnību gadījumā būs arī nepieciešams turpināt mērķtiecīgu publiskā sektora atbalstu, tostarp izmantojot struktūrfondus, kuri dažās dalībvalstīs ir nepietiekami izmantoti un/vai ar kuru apguvi bijušas ievērojamas grūtības.

Kopumā ES turpina pieaugt tirdzniecība tiešsaistē gan iekšējā, gan arī pārrobežu tirgū. Tomēr dominējošā joprojām ir tirdzniecība iekšējā tirgū. To personu skaits, kas pasūta vai pērk preces internetā, iepriekšējos 12 mēnešos no 43 % 2011. gadā un 40 % 2010. gadā pieauga līdz 45 % 2012. gadā⁵³ un dalībvalstīs, kuras sākušas no īpaši zemas attīstības pakāpes ("attīstības" valstīs), pieaug īpaši ātri. Tomēr daudzās no šīm valstīm iekšzemes e-komercijas attīstības pakāpe joprojām ir zemāka par vidējo (25 % rādītājs vai mazāks Ungārijā, Igaunijā, Horvātijā, Portugālē, Kiprā, Grieķijā, Lietuvā, Itālijā, Bulgārijā, Rumānijā).

Pārrobežu e-komercija joprojām ir ierobežota, bet to ES iedzīvotāju īpatsvars, kuri pērk preces/pakalpojumus no citām ES dalībvalstīm palielinās, tomēr tikai nedaudz (no 10 % līdz 11 %)⁵⁴. Lai gan direktīva par e-komerciju kopumā tiek labi piemērota, dažās dalībvalstīs joprojām ir grūtības ar iepriekšēju atļauju saņemšanas prasībām un tirgotāju pienākumu sniegt informāciju. Turklāt jomas, kurām atkārtoti jāpievērš uzmanība, ir norēķinu pieejamība un drošība, personas datu privātums, pasūtīto preču piegāde, informācija par tiešsaistes līgumiem un viegli pieejami tiesiskās aizsardzības mehānismi, kā arī vispārējs līgums un tiesību akti patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Uzņēmumu un patērētāju izmaksas, iesaistoties tiešsaistes ekonomikā, varētu vēl vairāk samazināt, izmantojot efektīvas kiberdrošības stratēģijas, kādas diemžēl ir spēkā tikai pusē no ES dalībvalstīm (Austrijā, Čehijā, Igaunijā, Somijā, Francijā, Vācijā, Ungārijā, Lietuvā, Luksemburgā, Nīderlandē, Polijā, Rumānijā, Slovākijā, Apvienotajā Karalistē)⁵⁵, no kurām īpaši labas valsts spējas ir Austrijā, Vācijā, Dānijā, Somijā, Francijā, Nīderlandē, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē⁵⁶.

⁵⁰ Piemēram, visdārgākajā dalībvalstī (Nīderlandē) vidējā iekšzemes mobilās sarunas cena minūtē ir septiņas reizes augstāka nekā vislētākajā dalībvalstī (Lietuvā).

⁵¹ Pilnu apskatu par šo tarifu atšķirību attīstību laika gaitā fiksēto un mobilo sakaru tirgos skat. *European Economy Occasional Papers* 129: „Market Functioning in Network Industries – Electronic communications, Energy and Transport” (2013. gada februāris).

⁵² Patērētāju tirgus pētījums „On the functioning of the market for internet access and provision from a consumer perspective” (2012. gads), ko Eiropas Komisijas uzdevumā veica *Civic Consulting*: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/internet_services_provision_study_en.htm

⁵³ Eurostat 2009. gada Kopienas mēroga aptauja par to, cik mājsaimniecību un fizisku personu lieto IKT — Eiropas digitalizācijas programmas galvenais darbības rādītājs.

⁵⁴ Eurostat 2009. gada Kopienas mēroga aptauja par to, cik mājsaimniecību un fizisku personu lieto IKT — Eiropas digitalizācijas programmas galvenais darbības rādītājs.

⁵⁵ Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūras apskats par valsts kiberdrošības stratēģijām pasaulē, 2013. gada aprīlis.

⁵⁶ Ietekmes novērtējuma ziņojums, kas pievienots priekšlikumam direktīvai par pasākumiem, kas nodrošinātu augsta līmeņa tīklu un informācijas drošību visā Savienībā, SWD (2013) 32 *final*, 2013. gada februāris.

Publiskā sektora efektivitātes palielināšanā pietiekoši nav novērtēta IKT nozīme, lai stimulētu izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju un strukturālās reformas, jo īpaši, izmantojot e-pārvaldi, mākoņdatošanas pakalpojumus⁵⁷, e-veselību un viedos un sadarbībspējīgos enerģētikas un transporta tīklus, kā arī atverot pieeju publiskā sektora informācijai. Kopš pagājušā gada publiskā sektora modernizācijā panākts vienmērīgs progress: 87 % uzņēmumu izmanto e-pārvaldības pakalpojumus, un vairākas dalībvalstis ievieš obligātos tiešsaistes pakalpojumus. Tāpat pagājušajā gadā to iedzīvotāju īpatsvars, kuri izmanto e-pārvaldību, ir palielinājies līdz 44 % (abos gadījumos pieaugums par 3 procentu punktiem). Itālija, Horvātija, Bulgārija, Kipra, Čehija, Rumānija, Polija un Grieķija varētu intensīvāk apgūt šos pakalpojumus. Lai gan elektronisko līdzekļu izmantošana publiskā iepirkuma jomā joprojām ir ierobežota, dažas dalībvalstis ir izmantojušas šo iespēju, jo īpaši Portugāle (obligāta piedāvājumu elektroniska iesniegšana lielākajai daļai procedūru), Lietuva, Īrija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste. Elektronisko rēķinu sagatavošana jau ir obligāta lielākajā daļā valsts iestāžu Dānijā, Zviedrijā, un tā vajadzētu būt visā ES.

Jānostiprina ES „intelektuālā īpašuma infrastruktūra”⁵⁸. IKT nozarē, kā arī nozarēs, kas arvien biežāk izvēlas izmantot internetu kā izplatīšanas kanālu, nereti ļoti liela nozīme ir intelektuālā īpašuma tiesībām, jo tādējādi palielinās izredzes saņemt finansējumu un tiek nodrošināti nepieciešamie ienākumi no ieguldījumiem. Valsts intelektuālā īpašuma tiesību reģistrācijas sistēmām jābūt nedārgām un pieejamām⁵⁹. Turklāt specializētu intelektuālā īpašuma tiesību nodaļu izveidošana valstu tiesās var ievērojami paātrināt tiesvedību un uzlabot nolēmumu kvalitāti.

Pat ar mūsdienīgiem tīkliem un tehnoloģijām nevar pilnībā izmantot to potenciālu izaugsmei un nodarbinātībai, ja uzņēmumi un iedzīvotāji tās neizmanto pilnībā⁶⁰. Šīs izaugsmes un nodarbinātības potenciāls patlaban ir aizkavēts jo īpaši tāpēc, ka **trūkst IKT prasmju darba tirgū**. Aptuveni 50 % ES iedzīvotāju nav datorprasmju vai tās ir vājas⁶¹, taču saskaņā ar prognozēm līdz 2015. gadam 90 % no visām darbavietām būs vajadzīgas zināšanas IKT jomā⁶². IKT prasmes jāietver vispārējās izglītības sistēmā visos līmeņos. Turklāt ir nepieciešama lielāka mijiedarbība starp izglītības un uzņēmējdarbības jomas dalībniekiem, ņemot vērā pašreizējo akūto IKT speciālistu trūkumu⁶³.

⁵⁷ Sk. Komisijas mākoņdatošanas stratēģiju, COM (2012) 529 *final*, 2012. gada septembris.

⁵⁸ Ietverot ES un valsts līmeņa sistēmas intelektuālā īpašuma tiesību atzīšanai, reģistrēšanai, izmantošanai un piemērošanai.

⁵⁹ Piemēram, preču zīmes reģistrācijas pieteikuma un reģistrēšanas cena trīs klasēs ES svārstās no 78 euro Kiprā līdz 419 euro Zviedrijā.

⁶⁰ Šajā saistībā katrs piektais eiropietis nekad nav izmantojis internetu, un dažās dalībvalstīs neizmantošanas rādītājs ir lielāks par 40 %.

⁶¹ Eurostat dati, pamatojoties uz reprezentatīviem paraugiem ES iedzīvotāju vidū pieaugušo vecuma grupā (16 līdz 74 gadi). Atšķirības starp valstīm ir ievērojamas — diapazonā no 26 % līdz 79 % personu bez datorprasmēm vai ar vājām prasmēm.

⁶² IDC Baltā grāmata „Post Crisis: e-Skills Are Needed to Drive Europe's Innovation Society” (2009. gada novembris).

⁶³ No 2011. līdz 2012. gadam tika izveidots vairāk nekā 100 000 programmatūras inženieru darba vietu. Ņemot vērā arī stagnējošu IKT studiju virzienu absolventu skaitu, darba tirgū arvien vairāk trūkst šīs jomas speciālistu.

Politikas prioritātes

Nemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm jākoncentrējas uz šādām galvenajām prioritātēm.

- **Jānodrošina elektronisko sakaru tirgu pienācīga darbība**, nostiprinot valsts regulatīvās iestādes un īstenojot regulas, kas sekmē konkurētspējīgu ātrgaitas platjoslas interneta infrastruktūras attīstīšanu, ja nepieciešams, ar mērķtiecīgu sabiedrisko atbalstu, efektīvi izmantojot Eiropas strukturālos un ieguldījumu fondus.
- **Pēc iespējas ātrāk jāpabeidz 800 MHz frekvenču joslu piešķiršana un jāatbrīvo vismaz 1200 MHz radiofrekvenču spektra josla bezvadu platjoslas sakariem, kā arī jālikvidē šķēršļi efektīvai bezvadu platjoslas tīklu ieviešanai un izmantošanai.**
- **Jāizveido labvēlīgi apstākļi dažādās jomās, kas ietekmē tiešsaistes pakalpojumus**, tostarp pareizi un savlaicīgi jāīsteno attiecīgie tiesību akti — no e-komercijas kā likumdošanas pamata tiešsaistes pakalpojumu sniegšanai līdz nodokļiem, no paku piegādes līdz maksājumiem, no patērētāju aizsardzības tiesību aktiem, piemēram, patērētāju tiesību direktīvas⁶⁴, līdz strīdu izšķiršanas mehānismiem, piemēram, tiesību aktiem par alternatīvu strīdu izšķiršanu/strīdu izšķiršanu tiešsaistē⁶⁵.
- **Jāatbalsta IKT un jo īpaši platjoslas interneta izmantošana**, uzlabojot MVU piekļuvi savienojamības finansējumam un izmantošanai. Dalībvalstīm jāiegulda arī IKT prasmēs, jo īpaši izmantojot Eiropas Sociālo fondu, labāk un vairāk iekļaujot tās valsts izglītības sistēmā, veicinot partnerību ar uzņēmumiem, piesaistot pārrobežu mobilitāti un pieņemot e-prasmju regulējumu.
- **Jāpieņem visaptveroša un atjaunināta kiberdrošības stratēģija** un jānozīmē struktūrvienība tās īstenošanai un sadarbībai ar citām dalībvalstīm.
- **Jāpaplašina lietotājdraudzīgu tiešsaistes sabiedrisko pakalpojumu pieejamība, tostarp izmantojot pārrobežu starpsavienojumus un infrastruktūru, jānodrošina sadarbspējīgs e-iekpirkums un tas plašāk jāizmanto dažādos valsts pārvaldes līmeņos, un jāveicina biežāka e-rēķinu izmantošana.** Dalībvalstīm jāveicina atvērti mākoņdatošanas pakalpojumi, lai attīstītu digitālo pakalpojumu infrastruktūru un veicinātu pieprasījumu. Dalībvalstīm arī jāizmanto savietojami e-veselības risinājumi, tostarp elektroniskās veselības kartes un e-receptes, lai uzlabotu sabiedrības veselības aprūpes un klīnisko pētījumu efektivitāti, un jāturpina veicināt IKT izmantošanu viedos un sadarbspējīgos enerģētikas un transporta tīklos.
- Neskarot piešķirto patentu un preču zīmju kvalitāti, dalībvalstīm jāapsver iespējas **samazināt valsts patentu un preču zīmju reģistrēšanas izmaksas un vidējo kavējumu līmeni.** Dalībvalstīm turklāt jānodrošina **specializētu intelektuālā īpašuma tiesu palātu** darbība un nepieciešamie resursi.

⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK.

⁶⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Direktīva 2013/11/ES par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regula (ES) Nr. 524/2013 par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK.

II DAĻA — VIENOTĀ TIRGUS INTEGRĀCIJA VĒRTĪBU ĶĒŽU INTEGRĀCIJAS KONTEKSTĀ

Šajā daļā minēti daži horizontāli konstatējumi par vienotā tirgus integrācijas situāciju, balstoties uz vērtību ķēžu analīzi, t. i., ražošanas izejvielu piegādi un iepirkšanu. Pilns ziņojums par šo analīzi angļu valodā atrodams [šeit](#).

Pārrobežu ražošanas ķēdēm ir svarīga nozīme konkurētspējas un izaugsmes veicināšanā⁶⁶, un kopumā arī ilgtermiņa ietekme uz nodarbinātību varētu būt pozitīva. Turklāt labāka vērtību ķēžu integrācija ES varētu palīdzēt atjaunot ārējās bilances saldo, jo tādējādi dalībvalstu tirgi tiek atvērti ar ārējās tirdzniecības bilances pārpalikumu.

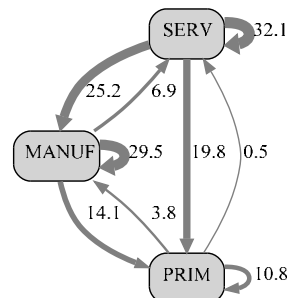
Analīze liecina, ka kopumā **pārrobežu tirdzniecība ar ražošanas izejvielām gan ES iekšienē, gan ārpus ES ir pieaugusi**. Tas liecina, ka vienotā tirgus integrācija turpinās. Neraugoties uz šīm pozitīvajām vispārējām tendencēm, ir ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm⁶⁷.

Analīze arī liecina, ka **ES iekšējā un ārējā tirdzniecība ar ražošanas izejvielām ir savstarpēji papildinoša⁶⁸**. Tas liecina, ka cenšanās vēl vairāk padziļināt vienoto tirgu un veicināt ES brīvās tirdzniecības nolīgumus ar partnervalstīm ārpus ES ir savstarpēji atbalstoša.

Turklāt pakalpojumu nozares nodrošina visvairāk ražošanas izejvielu citu nozaru, jo īpaši ražošanas, darbībām. Tāpēc **pakalpojumu tirgus, kas labi darbojas, labvēlīgi ietekmē ES ražošanu un otrādi**, kā redzams 1. attēlā.

Analīzes konstatējumi arī liecina, ka, lai maksimāli izmantotu vienotā tirgus sniegtās priekšrocības, reformas, ko veic dalībvalstis, jāvērs uz to, lai **samazinātu šķēršļus tirdzniecībai tajās nozarēs, kuras ir salīdzinoši lielas, bet vēl nav ļoti labi integrētas**. Tas jo īpaši attiecas uz nozarēm, kurās integrācija ārpus ES ir augsta salīdzinājumā ar ES iekšējo integrāciju, jo tas var liecināt par nepietiekami izmantotu sadarbības spēju ES iekšējā tirgū, kas ļauj secināt, ka joprojām pastāv būtiski šķēršļi.

1. attēls. Pārrobežu tirdzniecības ar ražošanas izejvielām nozīme ES

Nozaru apzīmējumu atšifrējums sniegts pilnā ziņojuma pielikuma tabulā [šeit](#). Skaitļi apzīmē ES iekšējās (pārrobežu un valsts) tirdzniecības ar ražošanas izejvielām īpatsvaru attiecībā pret saņēmēja sektoru (procentos).

⁶⁶Skat. 2. nodaļu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/comp2012_en.htm

⁶⁷ Atsevišķu analīzi par integrācijas intensitātes izmaiņām katrā valstī skat. pilnajā ziņojumā angļu valodā [šeit](#).

⁶⁸ No 2006. līdz 2009. gadam bija vērojama pozitīva korelācija starp vidējo ES iekšienē ražoto izejvielu ārējā tirgus daļu un vidējo ārpus ES ražoto izejvielu tirgus daļu dalībvalstīs.

Pielikums

TABULA: IEKŠĒJĀ TIRGUS ĪSTENOŠANA GALVENAJĀS NOZARĒS. STĀVOKLIS 2013. GADA 25. OKTOBRĪ

Paziņojumā par vienotā tirgus labāku pārvaldību dalībvalstis aicinātas:

- apņemties nepieļaut nekādu piekāpību attiecībā uz direktīvu transponēšanu, t.i., ievērot [1] netransponēto normu īpatsvara mērķi un [2] neatbilstību īpatsvara mērķi 0 % apmērā;
 - nodrošināt drīzu atbilstību, kas ļautu [3] samazināt pārkāpumu procedūru ilgumu vidēji līdz 18 mēnešiem;
 - paātrināt Tiesas spriedumu izpildes procesu, t. i. [4] panākt pilnīgu atbilstību vidēji 12 mēnešu laikā;
- Sīkāku informāciju skat. Vienotā tirgus rezultātu pārskatā tiešsaistē: <http://ec.europa.eu/single-market-scoreboard>. Nākošreiz to plānots atjaunināt 2014. gada janvārī.

		BE	BG	CZ	DK	DE	EE	HR	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU 25.10.13	EU 25.10.12 ¹	
PAKALPOJUMI (4 direktīvas)	[1] Vēl pilnībā netransponēto direktīvu skaits	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
	[2] Neizskatīto neatbilstības pārkāpumu procedūru skaits	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	7
	[3] vidējais neizskatīto pārkāpumu lietu ilgums	4,9		32,6		28,4			12,8		20,0		28,1	8,8	44,6	8,8		50,2	12,8		52,0	8,8		8,8	56,7	84,2		0,2	29,4 mēneši	34,7 mēneši		
	[4] vidējais ilgums pēc Tiesas spriedumiem									60,1										22,8										41,4 mēneši	29,4 mēneši	
FINANŠU PAKALPOJUMI (2 direktīvas)	[1] Vēl pilnībā netransponēto direktīvu skaits	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Neizskatīto neatbilstības pārkāpumu procedūru skaits	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[3] vidējais neizskatīto pārkāpumu lietu ilgums																															
	[4] vidējais ilgums pēc Tiesas spriedumiem																															
TRANSPORTS (7 direktīvas)	[1] Vēl pilnībā netransponēto direktīvu skaits	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	[2] Neizskatīto neatbilstības pārkāpumu procedūru skaits	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	3	1	0	2	1	0	1	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	1	20	22	
	[3] vidējais neizskatīto pārkāpumu lietu ilgums	14,0				11,1	15,2			4,8	9,1	16,9	6,0		36,0	40,0					4,1	9,0		8,3	11,1			24,8	15,4 mēneši	12,4 mēneši		
	[4] vidējais ilgums pēc Tiesas spriedumiem			3,5						11,6	7,8	6,2	0,7				7,8					4,8	12,0		3,5					6,4 mēneši	0,0 mēneši	
DIGITĀLAIS IEKŠĒJAIS TIRGUS (1 direktīva)	[1] Vēl pilnībā netransponēto direktīvu skaits	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Neizskatīto neatbilstības pārkāpumu procedūru skaits	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
	[3] vidējais neizskatīto pārkāpumu lietu ilgums								12,8			75,9																		44,3 mēneši	32,3 mēneši	
	[4] vidējais ilgums pēc Tiesas spriedumiem																															
ENERĢIJA (4 direktīvas)	[1] Vēl pilnībā netransponēto direktīvu skaits	1	1	1	1	1	3	0	2	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	2*	1	3	3	0	3*	1	1	3	3	
	[2] Neizskatīto neatbilstības pārkāpumu procedūru skaits	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5	2		
	[3] vidējais neizskatīto pārkāpumu lietu ilgums	13,1	10,1	10,1	0,9	13,1	20,9		12,9	13,1	13,1	15,0	13,1	13,1	13,1	17,7	13,1	13,1	13,1	9,6	13,1	22,2	13,1	18,5	20,7	13,1	20,9	0,9	9,6	15,0 mēneši	7,3 mēneši	
	[4] vidējais ilgums pēc Tiesas spriedumiem																															
KOPĒJIE REZULTĀTI 25.10.2013.																																
KOPĒJIE REZULTĀTI 25.10.2013.								Nepie																								

Aizīmējumi

Netransponēto normu īpatsvars	0%	> 0%	
Neatbilstību īpatsvars	0%	> 0%	
Neizskatīto lietu ilgums	≤ 18 mēneši	> 18 mēneši	
Ilgums pēc Tiesas sprieduma	≤ 12 mēneši	> 12 mēneši	
Nepiemēro			
Rezultāti	0 neizpildīts mērķis	> 3 neizpildīti mērķi	1-3 neizpildīti mērķi

- netransponēto normu īpatsvars pilnībā netransponēto direktīvu skaits no kopējā transponējamo direktīvu skaita. Direktīvu uzskata par transponētu, ja 1) dalībvalsts ir paziņojusi par pilnīgu tās transponēšanu, 2) ja Komisijas iepriekšējā pārbaudē par dalībvalsts paziņotajiem pasākumiem (un citu būtisku informāciju, ko sniegusi dalībvalsts) konstatēts, ka direktīvu var uzskatīt par pilnībā transponētu, VAI ja Komisija vēl nav pabeigusi iepriekšējās pārbaudes.

- Neatbilstību īpatsvars norāda to direktīvu skaitu, par kurām ir uzsākti pārkāpumu procedūra par neatbilstību.

- Neizskatīto lietu ilgumu aprēķina no dienas, kad Komisija nosūta oficiālu brīdinājuma vēstuli, pabeidzot pirmstiesvedības posmu.

* Komisija pašlaik izvērtē nesen paziņotus tiesību aktus saistībā ar vienu direktīvu (Polija) un divām direktīvām (Somija).

1 Šie skaitļi ir pārrekināti, ņemot vērā atšķirīgās metodes, kas izmantotas 2013. gadā, tādēļ tie nesakrīt ar 2012. gadā publicētajiem skaitļiem: pašlaik pārkāpumu procedūru vidējais ilgums neietver Tiesā neizskatītās lietas. Turklāt vidējais ilgums aprēķināts, balstoties vienīgi uz pozitīvām vērtībām, nevis kā vidējais rādītājs visām dalībvalstīm.